

Oproep tot bijdragen over het algemene kader, de architectuur en de leidende beginselen van een juridisch bindend instrument inzake de mensenrechten van ouderen

Intergouvernementele werkgroep inzake de mensenrechten van ouderen

Bijdrage van België

België hecht groot belang aan de bevordering en bescherming van de mensenrechten van alle personen, met inbegrip van ouderen, evenals aan het beginsel van non-discriminatie gedurende de gehele levensloop.

Wat het **overkoepelende kader** betreft, is België van mening dat elk toekomstig juridisch bindend instrument (JBI) inzake de mensenrechten van ouderen stevig moet worden ingebed in het bestaande internationale mensenrechtenrecht.

Verschiedende internationale mensenrechtenverdragen dragen bij aan de bescherming en bevordering van de mensenrechten van ouderen, zoals het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (ICCPR), het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (ICESCR), het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (CRPD) en het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW). De respectieve verdragscomités hebben de verplichtingen van staten ten aanzien van ouderen verduidelijkt door middel van algemene opmerkingen (zoals de algemene opmerkingen nrs. 6, 14, 19, 20 en 21 van het ICESCR) en erkennen dat ouderen rechthebbenden zijn die recht hebben op de volledige en gelijke uitoefening van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden.

België is daarom van mening dat elk nieuw juridisch bindend instrument volledig coherent moet zijn met de bestaande mensenrechtenverdragen en de bijbehorende facultatieve protocollen. Het ontstaan van incoherenties of inconsistenties moet worden vermeden.

Tegelijkertijd hebben de mechanismen die toezicht houden op de uitvoering van deze mensenrechtenverdragen hun volledige potentieel nog niet bereikt en zouden zij op een meer systematische en alomvattende manier kunnen worden ingezet. Zo zouden de bestaande verdragscomités leeftijdsgerelateerde aspecten consequenter aan bod kunnen laten komen in hun lijsten van aandachtspunten, constructieve dialogen met staten die partij zijn bij de verdragen en slotopmerkingen.

Op regionaal niveau wenst België, als lid van de Raad van Europa, ook de aandacht te vestigen op het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake de toepassing van dit Verdrag, evenals op het Europees Sociaal Handvest, waarvan de uitvoering wordt opgevolgd door het Europees Comité voor Sociale Rechten via de procedure van collectieve klachten en het rapportagesysteem.

Ten slotte vormt ook het acquis van de Europese Unie een belangrijk referentiepunt. Artikel 25 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkent uitdrukkelijk het recht van ouderen om een waardig en zelfstandig leven te leiden en om deel te nemen aan het sociale en culturele leven, aangevuld door secundaire EU-wetgeving inzake bijvoorbeeld gelijke behandeling en werkgelegenheid.

Kortom, hoewel België openstaat voor besprekingen over een internationaal juridisch bindend instrument, benadrukt België dat de bestaande internationale en regionale instrumenten en mechanismen reeds een solide normatieve en institutionele basis bieden voor de bescherming en bevordering van de rechten van ouderen.

Wat de **kernbeginselen** betreft, is België van mening dat verschillende kernbeginselen ten grondslag moeten liggen aan elk toekomstig juridisch bindend instrument inzake de mensenrechten van ouderen, rekening houdend met de universaliteit, ondeelbaarheid, onderlinge afhankelijkheid en onderlinge verbondenheid van de mensenrechten.

Het *verbod op discriminatie* is een van de belangrijkste beginselen van het internationale mensenrechtenrecht en is een fundamenteel beginsel om de mensenrechten van ouderen te waarborgen, aangezien zij te maken kunnen krijgen met meervoudige en elkaar kruisende vormen van discriminatie.

Elk toekomstig instrument zou daarom een *intersectionele benadering* moeten weerspiegelen en erkennen dat ouderen te maken kunnen krijgen met meervoudige en elkaar kruisende vormen van discriminatie. In dit verband moet bijzondere aandacht worden besteed aan de samenhang met bestaande mensenrechtenverdragen, zoals het CRPD en CEDAW, en aan het waarborgen dat de daarin vastgelegde normen volledig worden toegepast in de context van het ouder worden.

Daarnaast moet *participatie* als leidend beginsel worden gewaarborgd. België steunt sterk de betekenisvolle en doeltreffende participatie van ouderen en van organisaties die hen vertegenwoordigen, evenals van het maatschappelijk middenveld in bredere zin, in de werkzaamheden van de Open-Ended Intergovernmental Working Group en bij de uitwerking van een juridisch bindend instrument.

Naarmate samenlevingen vergrijzen, is het belangrijk ervoor te zorgen dat ouderen volledig worden erkend als rechthebbenden die aanspraak kunnen maken op de volledige en gelijke uitoefening van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden. In deze veranderende context moet ook aandacht worden besteed aan ingrijpende maatschappelijke transformaties die verband houden met *digitalisering en andere technologische ontwikkelingen*. Hoewel digitale ontwikkelingen nieuwe mogelijkheden kunnen bieden voor participatie en toegang tot diensten, kunnen zij ook praktische uitdagingen met zich meebrengen voor ouderen. Dit onderstreept de noodzaak van inclusieve benaderingen die rekening houden met leeftijdsgebonden belemmeringen.

Wat de **algemene structuur en architectuur** betreft, is België van mening dat, indien een nieuw juridisch bindend instrument zou worden ontwikkeld in de vorm van een nieuw verdrag, dit niet zou mogen leiden tot de oprichting van een nieuw, op zichzelf staand verdragscomité voor het toezicht op de uitvoering van dit verdrag. België is van mening dat de bestaande toezichtmechanismen reeds een solide en geloofwaardige basis bieden voor het toezicht op de uitvoering van de mensenrechtenverplichtingen van staten.

In dit verband wenst België ook het belang te benadrukken van een systematische integratie van leeftijdsperspectieven binnen de bestaande verdragscomités, in plaats van een bijkomend zelfstandig comité op te richten, met name in een context van beperkte middelen en aanhoudende capaciteitsproblemen waarmee het systeem van verdragscomités wordt geconfronteerd. Bovendien zou deze optie bijdragen aan een meer consistente en systematische aandacht voor de rechten van ouderen, zonder verdere institutionele

versnippering te creëren, en aldus bijdragen aan het waarborgen van de samenhang en consistentie van het systeem van VN-verdragscomités.

Een nieuw juridisch bindend instrument zou ook de vorm kunnen aannemen van een protocol bij bestaande verdragen, met name het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

Tot slot wenst België, om volledig te zijn, ook te herinneren aan het Madrid International Plan of Action on Ageing (MIPAA) en de rapportage in het kader van MIPAA. Deze zouden kunnen worden heroverwogen of herzien om dubbele rapportage te voorkomen zodra een juridisch bindend instrument van kracht is.